

Мельник Г.М.

старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Бескорвайна Н.О.

старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДУ «АЖУРНА ПИЛКА» ПРИ НАВЧАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

***Анотація.** У статті обґрунтовується актуальність використання інтерактивного методу «Ажурна пилка» («Мозаїка») при навчанні міжкультурної комунікації майбутніх фахівців у галузі міжнародної економіки та бізнесу. Розкрито суть і цілі даного методу. Детально описано технологію його використання. Розглянуто переваги та проблеми, які при цьому виникають. Зроблено відповідні висновки за результатами роботи.*

***Abstract.** The article substantiates the relevance of using an interactive Jigsaw method (the Mosaic method) in teaching cross-cultural communication to future specialists in the field of international economics and business. The essence and goals of the method are revealed. The techniques of its use are described in detail. The advantages and problems arising herewith are considered. Conclusions based on the research results are drawn.*

***Ключові слова:** інтерактивний метод «Ажурна пилка» («Мозаїка»), міжкультурна комунікація, міжкультурна компетентність, кооперативне навчання, «домашні групи», «експертні групи».*

***Key words:** an interactive Jigsaw method (the Mosaic method), cross-cultural communication, cross-cultural competence, cooperative learning, jigsaw groups, expert groups.*

Актуальність формування міжкультурної комунікативної толерантності обумовлена не тільки процесами глобальної професійної мобільності в сучасному світі, а й необхідністю створення комфортного співіснування майбутніх спеціалістів у багатомовному бізнес середовищі, зменшення конфліктів і запобігання конфлікту культур носіїв різних систем цінностей і стандартів. Ефективність формування міжкультурної компетенції залежить від правильності вибору того чи іншого методу навчання. Як зазначає Закон України «Про освіту» (ст. 55), педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на вільний вибір методів, виявлення педагогічної ініціативи [1].

Використання в освітньому процесі інтерактивних методів сприяє розвитку творчої активності та підвищує мотивацію до вивчення предмету. Крім того, вони розвивають комунікативні навички та формують активну життєву позицію [2].

Інтерактивні методи навчання поділяють на:

- дискусійні (дебати, «круглий стіл», дискусії), які дають можливість сформулювати свою точку зору щодо поставленої проблеми, враховуючи думки опонентів;

- ігрові (рольові та ділові ігри, симуляції, інтелектуальні ігри), які допомагають створити розумову напругу, перебороти сором'язливість і знизити тривожність;

- рефлексивні, які пов'язані з переосмисленням власної розумової та практичної діяльності через психологічні механізми рефлексії;

- методи організації колективного мислення, які спрямовані на розвиток навичок самостійного пошуку рішень, формування вміння працювати в групі та виступати публічно, а також готують учасників навчального процесу до наукової діяльності.

Серед різноманіття останніх особливу увагу слід приділити методу «Ажурна пилка» («Мозаїка»).

Дану технологію кооперативного навчання розробили і впровадили в 1971 році соціальний психолог професор Елліот Аронсон і його колеги під час викладання в Остіні, штат Техас, у відповідь на реальні освітні дилеми, викликані напруженою відносинами між дітьми з різних етнічних груп і великою різницею у їх навчальних досягненнях. Розуміючи, що однією з головних причин цієї проблеми є конкурентний характер типового класу, Елліот Аронсон і його колеги запропонували створити кооперативне навчальне середовище, де учні могли б навчатися працювати у класі разом як члени згуртованої команди.

Назва методики («Ажурна пилка» або «Мозаїка») обумовлена тим, що всі учасники освітнього процесу поділяються на групи («домашні групи») [3], і кожен з них стає експертом з однієї теми, яку вивчають у тимчасових «експертних групах». Після опрацювання своєї частини теми учасник, повернувшись до «домашньої групи», обговорює нюанси теми, щоб навчити своїх колег [4, с. 68]. Мета такої роботи полягає в тому, щоб всі учасники, вивчивши аспекти заданої основної теми, змогли усвідомити всю картину, тобто склали «мозаїку». Останнім кроком є оцінювання учасниками досягнень своїх колег [4; 5].

З моменту демонстрації у 1970-х роках, методика почала успішно використовуватися в усьому світі, починаючи від початкових шкіл, класів середньої школи та коледжу до вищих навчальних закладів [6]. Результатом використання даного методу є позитивна взаємозалежність, індивідуальна відповідальність, сприяння співпраці з колегами, розвиток соціальних навичок та звільнення від стереотипів і упереджень.

Отже, метою нашої статті є розкрити сутність методу «Ажурна пилка» («Мозаїка»), визначити актуальність його застосування при формуванні міжкультурної комунікативної компетентності студентів-економістів для успішного міжкультурного спілкування у майбутньому та проаналізувати його переваги по відношенню до інших методів.

Відомо, що метод «Ажурна пилка» («Мозаїка») є ефективним засобом отримання великої кількості інформації протягом короткого проміжку часу, що є гарною можливістю вирішення проблеми нестачі часу через відносно невелику кількість аудиторних годин (порівняно з кількістю годин, призначених для самостійної роботи) на вивчення предмету «Міжкультурна комунікація».

Давайте розглянемо технологію використання даного методу при опрацюванні теми «Управління міжкультурними конфліктами». Розподіляємо присутніх на «домашні групи». Члени кожної групи аналізують та засвоюють інформацію з окремих аспектів загальної теми: «Міжкультурні конфлікти та причини їх виникнення», «Стадії міжкультурних конфліктів», «Види

міжкультурних конфліктів», «Етапи врегулювання міжкультурних конфліктів», «Методи врегулювання міжкультурних конфліктів», «Особливості міжкультурних конфліктів у глобальному середовищі». Таким чином, кожна група складається з «експертів» з різних питань. На наступному етапі окремі «експерти» з «домашніх» груп об'єднуються в нові групи та обмінюються своїми думками, поглиблюючи знання та розуміння певного питання. Після цього вони повертаються в свої «домашні» групи, щоб поділитись отриманою від «експертів» інших груп інформацією з членами своєї «домашньої» групи, які незнайомі з даним аспектом проблеми, але є «експертами» з іншого питання. На цьому етапі учасники вступають у діалог, узагальнюють все почуте, роблять спільні висновки та приймають рішення. Крім того, навчаючи один одного, учасники освітнього процесу розуміють, що не конкуренція, а спільні зусилля та співробітництво допоможуть ефективно зібрати всю інформацію («скласти мозаїку»). Для перевірки рівня засвоєння всіх аспектів проблеми студентами можна використати будь-яку форму контролю, яка забезпечить добросовісність роботи «експертів», підкреслить основні деталі й важливість теми, яка розглядалася, та проаналізує помилки і недоліки.

Крім можливості отримання великої кількості інформації протягом короткого проміжку часу, застосування методу «Ажурна пилка» («Мозаїка») також спрямоване на формування вмінь самостійної навчальної діяльності, що забезпечують реалізацію інтегративної комплексної системи педагогічного впливу на процеси САМО (самоактуалізації, самонавчання, самоконтролю, самооцінки, самоуправління й самоорганізації) [7, с. 37]. До згаданих вище переваг даної методики організації навчального процесу можна також додати простоту у використанні, ігровий елемент, можливість впровадження разом з іншими технологіями викладання, залучення всіх без винятку студентів, розвиток мислення (інноваційного, критичного, аналітичного, психологічного, економічного) тощо.

Слід зазначити, що існує думка, що дана методика може бути неефективною зі студентами старшого віку, які навчаються, змагаючись один з одним, з метою показати своє домінування. Однак, як показав досвід, працюючи в групі і складаючи «мозаїку», студенти починають розуміти, що ефективність досягнення результату залежатиме від продуктивної роботи в команді. Таким чином, власні інтереси групи, зрештою, зменшують проблему домінування. Існує також можливість, що студенти з нижчим рівнем володіння іноземною мовою будуть неспроможні підготувати інформацію та представити її належним чином у своїй групі. У даному випадку їм допоможе робота в групі «експертів», яка складається з інших студентів, що вивчали ту ж саму тему та підготували доповіді. У результаті обговорення проблеми студенти мають можливість доповнити зібраний матеріал, спираючись на пропозиції інших членів групи. Іншими словами, метод «Ажурна пилка» («Мозаїка») дозволяє студентам об'єктивно оцінити себе та зробити все можливе для свого вдосконалення.

Враховуючи все вищезгадане, власний досвід використання методу «Ажурна пилка» при викладанні курсу «Міжкультурна комунікація» магістрам з міжнародної економіки та менеджменту і думку самих студентів, можна

стверджувати, що даний метод є актуальним і досить ефективним засобом навчання, який перетворює конкуруючих між собою студентів на студентів, які, чітко усвідомлюють ефективність роботи в команді та готові до співпраці заради досягнення загальної мети. Крім цього, дана технологія надає більше можливостей для обговорення проблем і взаємонавчання, підвищує навчальну мотивацію, розвиває критичне, аналітичне, інноваційне, психологічне та економічне мислення. До того ж, поділ на групи для виконання завдань здійснюється таким чином, щоб використовувати академічні переваги кожного студента. А це, в свою чергу, створює сприятливий мікроклімат для спілкування учасників, які здатні до взаємної підтримки, самооцінки та контролю ситуації — якостей, необхідних для успішної професійної діяльності в кроскультурному середовищі.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Міністерство освіти. — К., 2002. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/page>
2. Рольгайзер А.А. Способы повышения мотивации студентов к изучению иностранного языка // Социогуманитарный вестник. — 2011. — №1. — С. 13–17.
3. Aronson, E. (2000–2013). Official web site for Jigsaw Classroom method, website with instructions at: <http://www.jigsaw.org>
4. Kordaki, Maria and Haris Siempos. The Jigsaw Collaborative Method within the Online Computer Science Classroom. — CSEDU (2). — 2010.
5. Weidman, R. & Bishop, M.J. (2009). Using the Jigsaw model to facilitate cooperative learning in an online course. The Quarterly Review of Distance Education, Volume 10(1), 2009, pp. 51–64.
6. Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1992). Positive interdependence: Key to effective cooperation. In R. Hertz Lazarowitz & N Miller (Eds.). Interacting in cooperative groups. The theoretical anatomy of group learning (pp. 145–173). New York: Cambridge University Press.
7. Малихін О.В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: [монографія] / О. В. Малихін. — Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. — 307 с.

Панасюк Н.В.

викладач кафедри сучасних іноземних мов

Київського національного торговельно-економічного університету

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МОЛОДІ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ МАСАРИКА

Модернізація системи освіти України, приєднання її до європейського освітнього простору, активізація сучасних, інноваційних процесів, введення різноманітних новацій у практику функціонування вищої школи визначають